

nas, quibus in progressu sæculorum tot martyres pro fidei suæ confessione erant innectendi. De S. Cassiano in ejus lectionibus dicitur : « Vinctis post terga manibus, pueris quos erudiebat, stylis ferreis confodiens et excarnificandus traditus est. » Quod idem cœlesti Magistro nostro contigit, qui ab ira et rabie Synagogæ, quam salutari bus monitis suis erudierat, amarissima et contumeliosa morte est necatus; sed observandum est, quod ait S. Ambrosius¹ : « Mala vincula Judæorum, quibus non Christum ligant, sed seipsos alligant. »

DISCURSUS XXVII.

LA MENTATIO CHRISTI, SE TANQUAM LATRONEM CAPTIVUM ABDUCI CONQUERENTIS, OMNESQUE ALII A CHRISTO IN HAC CAPTIVITATE PERPESI INSULTUS ET INJURÆ CONSIDERANTUR.

IDEA SERMONIS.—1. Principes et magistratus Judæorum personaliter interfuerunt captiōni Christi. — 2. Quare Christus conqueratur se capi instar latronis. Magna ostenditur esse differentia inter Christum et latronem. Quomodo Christus dici possit latro. — 3. Quare Christus in templo capi noluerit. Quare in palatiis Annæ Caiphæ, Pilati et Herodii ligatus comparuerit. — 4. Afferuntur rationes cur principes synagogæ voluerint presentes esse captiōfati Christi. — 5. Quare Christus Malcho restituerit aurem. — 6. Christus catena ferrea in collo constrictus fuit. — 7. Tandem Judæi hujus sceleris condignam poenam luere debuerunt.

Tanquam ad latronem existis cum gladiis et fustibus, comprehendere me. Matth., xxvi, 55.

1. — Tametsi Isaias Propheta de Redemptore nostro futurum esse prædixerit, quod os suum ad lamentandum vel conquerendum in Passione sua non sit aperturus²: *Non aperuit os suum; sicut ovis ad occisionem ducetur, et quasi agnus coram tondente se obmutescet, et non aperiet os suum;* attamen adeo ignominiosa et acerba fuit hæc prima Christi in horto Gethsemani facta captiitas, ut Christus de ea non conqueri non potuerit. Et vero ubinam uspiam lectum, vel auditum, aut visum est, quod Magistratus, Principes, Judices ipsimet, in propria persona, satellitum aut lictorum sese turbæ immisceant ad reum aliquem capiendum? et tamen in hac solum occasione odium ac barbaries Judæorum eousque ascensit, ut quemadmodum ex textu S. Lucæ deducitur, in horum militum et satellitum cohortem multi personaliter intervenerint viri primores, munusque ministrorum justitiae exercere non dubitarent. S. Lucas enim expresse ait³: *Dixit autem ad eos qui venerant ad se, Principes Sacerdotum et Magistratus templi, et Seniores.* Unde S. Bernardinus

¹ S. AMBR., l. X in *Lnc.* — ² ISA., LIII, 7. — ³ LUC., XXII, 62.

inquit : « Principes, et Magistratus, et Seniores progrederuntur ad nefas personaliter, atque furentes furiam omnino continere non valent, nec Christi cruciatibus satiantur, nisi oculorum praesentiam præstent. » Debuiissent utique omnes hi Magistratus, Principes et Seniores post visum oculis propriis non solum illud circa Malchum, sed et circa alios a Christo patrata diversa miracula, ejus addiscere, sibique persuasam habere divinitatem, non vero illum velut latronem indignissimis modis aggredi et tractare. Etenim ad unius duntaxat verbi : *Ego sum, validum tonitru, omnes ceciderunt retrorsum, soloque manus suæ contactu amputatam Malcho restituit auriculam et tamen in sua pertinacia æque contumaciter adversus Filium Dei persistebant.* Unde B. Laurentius Justinianus ait⁴ : « Juste satis redarguendi fuerunt Sacerdotes, qui gloriæ Dominum, angelorum, universorumque conditorem, tanquam latronem capere præsumperunt. Debuerant plane, quem noverant in plebe tanta fecisse miracula, atque solo tactu coram se sanasse auriculam, maxima cum veneratione excolere. »

2. — Paulus de Palatio⁵ circa assumpti thematis verba, sequens movet dubium, cur scilicet Redemptor noster conquestus fuerit, dicens : *Tanquam ad latronem existis cum gladiis et fustibus comprehendere me.* Cur non dixit : Tanquam ad virum seditionis, pacis publicæ perturbatorem, vel criminis læsa Majestatis rerum existis, etc., sed solum ait : *Tanquam ad latronem existis?* Et respondet, Christum dudum antea declarationem quamdam fecisse, dicendo⁶ : *Qui non intrat per ostium in ovile ovum, fur est et latro. Quotquot ante me venerunt, fures sunt et latrones, et non audierunt eos oves. Fur non venit, nisi ut furetur, mactet et perdat. Ego veni ut vitam habeant.* Voluit igitur eis palam ostendere, tantam abesse, ut ipse latrociniis reus et latronis nomine dignus sit ut potius eos omnes, quotquot sunt, totidem latrones esse ostenderit; adeoque *Dominus se furem et latronem non esse argumento probavit.* S. Thomas ideo Christum se a latrocino defendere voluisse dicit⁷, quia « Latro latet, ut non capiatur, sed Christus offert se in manifesto : quotidie enim erat docens in templo. » Atque ideo ob copiosam quam apud plebem habebat sequelam et venerationem, aliquem, si in die capiendus foret, verebantur tumultum, ideoque media noctis elegerant pro Christi captiitate tenebras, quo tempore omnes gravi sopore sepulti jacebant. Præterea latro facultates nostras nobis eripit : at vero Christus protestatus est, dicendo⁸ : *Vulpes foveas habent, et volucres cœlinos, Filius autem hominis non habet ubi caput reclivabit.*

¹ S. BERN., t. I. — ² B. LAUR. JUST., de Triump. Chr. agod., c. 7. — ³ PAUL. DE PAL., in Matt. — ⁴ JOAN., x, 1. — ⁵ S. THOM., in Matt. — ⁶ MATT., VIII, 20.

net; extremam namque profitebatur paupertatem et tamen⁹ *pertransiit* ubique *benefaciendo*. Ad pacem in deserto hominum multitudinem miraculose multiplicabat panes, adeoque erat gratiarum suarum distribuendarum liberalis, seu potius prodigus, ut paulo ante in ultima cena sacratissimum corpus et sanguinem in sacramento Eucharistiae reliquerit, in quo, ut Concilium Tridentinum ait, *divitias amoris sui effudit*; et ut Apostolus ait¹⁰ : *Exinanivit semetipsum.* Ad hæc latro, utpote malam habens conscientiam, justitiae ministros fugit et declinat, quoad potest; Christus autem sponte se turbis armatis, quis esset, manifestavit, quæ non obstante quod Judas pactum illis explesset indicium, ex quo ipsum agnitoræ erant, ipsum tamen non cognoverant. Imo ex industria facienda orationis causa, se in hortum Gethsemani, more suo consueto, contulit, ut tanto posset facilius et commodius inveniri : Petrum quoque reprehendit, eo quod ipsum correptis armis defendere voluisse. Deinde latrones, ut videmus per experientiam, præter facultates, quas alii auferunt, etiam sepe iisdem solent eripere vitam; Christus autem se declarat, dicendo : *Ego veni ut vitam habeant et abundantius habeant.* « Munus et officium latronum, » inquit Didacus Stella¹¹, « est malum patrare et postea abscondi; sed ego neminem unquam offendii, aut læsi, imo potius quamplurimos sanavi et in templo docui. » Verum enim vero ex uno nihilominus capite videbatur, quod tamquam secundus Adam furti reus argui posset. Quia cum omnia totius generis humani et præcipue primorum parentum nostrorum delicta in se assumpserit, hi autem in Paradiso terrestri, præterquam quod contra voluntatem Dei pomum rapuisserent vetitum, insuper etiam scientiam et naturam divinam Deo Creatori, serpente instigante et dicente : *Eritis sicut Dii, scientes bonum et malum; eripere moliti sint, videbatur justum esse, ut Christus tanquam latro catenis vinctus, minime de hac re conqueri deberet, sed potius dicere¹² : Quæ non rapui, tunc exsolubam.*

3. — S. Bernardinus hanc assignat rationem, ob quam Christus in templo capi noluit, ait enim¹³ : « Altiori mysterio factum est, ne Christus docens caperetur in templo, in quo nec etiam potuit lapidari, in quo libertas doctrinæ, atque verborum Dei præfigitur, quia verbum Dei non est alligatum, nec conclusum fuit aliquando funibus tyrannorum. » Hugo Cardinalis vero ex eodem puncto, dum super Marcum scribit, hanc elicit moralitatem¹⁴ : « In templo securus fuit Dominus, in horto captus. Modo et in horto, et in templo crudeliter cœfigitur, id est, inter clericos et rusticos. » Et

¹ Act. Ap., x, 38. — ² PHILIP., II, 7. — ³ DID. STEL., id Luc. — ⁴ PS. LVIII, 8. — ⁵ S. BER., ib. — ⁶ HUG. CAR., in Marc.

vero ad id propositum aliam quamdam ingeniosam legisse me memini considerationem, cum enim Christus paulo post in palatio Principum, id est, Annæ, Caiphæ, Pilati et Herodis perducendus esset, merito funibus et catenis ligatus fuit, quia Christus in domibus Magnatum liber et solitus videri nequit. Christus enim de seipso dicit : *Ego sum veritas, veritatem autem in aulis Principum ligatam esse, volunt aulici et principes, non liberam.* Ac proinde quando in prætorio Pilati veritatis mentionem fecit, dicendo¹⁵ : *Ego ad hoc veni in mundum, ut testimonium perhibeam veritati, Pilatus, haud secus ac si idioma Indicum, vel aliud magis peregrinum audivisset, plane admirabundus interrogavit : Quid est veritas?* Principes enim Christum ligatum volunt, liberam vero et solutam veritatem non diligunt. Rabanus super Matthæum scribens, verba illa Christi : *Tanquam ad latronem existis, etc.* ita exponit¹⁶ : « Stultum est, cum gladiis et fustibus querere, qui ultrè se vestris tradat manibus, et in nocte quasi latitantem et vestros oculos declinare, nantem per pruditorem investigare, qui quotidie in templo doceat; sed ideo adversum me in tenebris congregamini, quia potestas vestra in tenebris est. »

4. — Lucas Brugensis fines explicare contendit et motiva, ob quæ principes synagogæ, sive sacerdotum, et magistratus populi huic Christi captiuitati personaliter presentes interesse voluerint; ait enim id factum esse¹⁷ : « In primis ne Judas falleret. Et si falleret, mox juberent illum ipsummet comprehendendis hendi. Deinde ut audacior esset ad aggredendum facinus, præsentis ipsorum innixus. Tertio ut milites, ministrosque animarent, adeoque cogerent, si opus esset, ad comprehendendum Je-sum, ne forte sinerent se verborum dulcedine, aut quovis alio modo vinci aut revocari, quo minus eum caperent, » quemadmodum alias factum fuerat, quando hi, qui ad ipsum capiendum fuerant amanati, a cœlesti et superhumana ejus sapientia capti remanserunt. « Postremo, ut si qui ex populo Jesum defendere vellent, auctoritate præsentis ipsorum compescerentur. »

5. — Paulus de Palatio Salvatorem nostrum eo fine Malcho auriculam amputatam restituisse arbitratur, ut scilicet ferociam turbarum, quæ per oppositionem S. Petri vehementer exasperatae fuerant, compescerent et temperaret; ita enim scribit¹⁸ : « Profecto rabidi leones contra Christum solum venerant sævituri, neque eorum erat animus, Christum ibi gladio perimere. At Petri gladius eos irritavit, ut Christum et discipulos trucidassent, nisi Christi, et verba, et miraculum id vetuissent. Ea enim ratione conjicio, Christum aurem sas-nasse ministri, ut ferociam ministrorum illa

¹ JOAN., XVIII, 37. — ² RAB., I. VII in Matt. — ³ LUC. BRUG., in Luc. — ⁴ PAUL. DE PAL.

« sanitate leniret. » Quantumvis hæc Christi clementia nonnisi ad eos crudelius exasperandos servierit, nam, ut suo loco dicetur, Malchus, qui miraculum receperat, Christum quovis alio indignus tractavit. Porro Lucas Brugensis ea quæ in hac captivitate contigerunt, hisce verbis recentet¹: « Vinxerunt manus ejus et corpus funibus, manibus post tergum retortis, Non satis habuerunt, brachiis eum tenere, et satellitio undique separe, nisi etiam vincirent, et vinculorum extrema suis manibus retinerent, partim ut caute eum ducent, sicut premonuerat Judas, partim ut major eum opprobrio afficerent, tanquam hominem sceleratum, morteque dignum. Quam crudeliter autem ligaverint, intelligere licet primo ex eo, quod haberent eum pro homine sceleratissimo, et reipublice maxime pernicioso, quemadmodum a principibus persuasi fuerant. Deinde quod ulcisci haud dubie voluerint prostrationem, quam passi fuerant, et moram, quam pluribus modis Jesus injecerat. Denique, quod placere voluerint principibus presentibus, quibus noverant, quam grata foret exercita in Jesum crudelitas. » Et vero verisimile est, quod ex quo Christus illos in terram prostraverat, ipsi quoque ex mera vindicta, et furore Redemptorem nostrum pariter certatim in terram conjecterint, eumque calcibus concularint, pugnisque et alapis cæciderint. Etenim B. Veronice de Binasco, ut apud Bollandum in ejus vita legitur, Salvatoris comprehensionem hoc modo contigisse, revelatum fuit²: « Videbantur Judæi, eorumque impia turpa, lupi nimis famescentes, quando in Agnum irruunt. Jesum ad terram primo dejecerunt, pugnis faciem ejus, omneque corpus percutientes. Tunc catenam ferream collo Divino imposuerunt, trahentes eum, omnesque Jesu stanti insultabant. Ensium deinde parte, qua manu tenetur, percutiebant Jesum, cum traheretur, ac lapidibus atterebant, donec ad torrentem Cedron venerunt, ubi præcipitem illum in torrentem dantes, traxere catena. »

6. — Porro de hac collo Christi injecta catena, ab aliis quoque auctoribus facta est mentio, et quidem Salmeron ait³: « Presentarunt Jesum manibus retro ligatis, et catenam ferream in collo habentem, quæ lougo tempore magna cum religione asservata est Hierosolymis, atque ejus contactu pellebantur dæmonia de ob sessis. B. Basilius in *Mystagogia Ecclesiastica* ait, Jesum fuisse ductum vinctum ex collo, in cuius typum Sacerdotes collo apponunt stolam. » Alius quidam sacer interpres hac de re ita scribit⁴: « Non unus aut alter in eum irruuit, sed multi. Deinde omnes erant inflammati ira et odio in eum. Persuasi enim erant a primoribus, hunc perver-

¹ LUC. BRU., in Joan. — ² BOLLAND., 13 febr., fol. 91. — ³ SALM., t. X, tr. 18. — ⁴ DIO. CARTH., in Joan. — ⁵ Ps. XXI, 13. — ⁶ ISA., IX, 3.

« sissimum esse seductorem. Hac ira, et odio egressi erant. Auxerat iram, quod tamdiu eum capere non potuerunt. Itemque quod ipsos in terram prostraverat. Incitaverat et Judas, admonens, ut caute eum tenerent. » Et paulo post subiungit: « Erat enim videre, quasi cum oppidum aliquod munitum, ubi post longam obsidionem aditus tandem patefactus est, furibundis irrumpitur, op pugnatur, diripitur. » Idem paulo ante in hæc verba scriperat: « Nemo satis explicare poterit, imo ne cogitare quidem, quantum contumeliae Christo in hoc primo ingressu irrogaverint. Neque id mirum. Quomodo enim parcerent tum primum capto, quem etiam in cruce pendente, cum aliter non possent, verbis molestabant. » Salmeron considerat, multos Judæorum ibidem praesentium a Christo in prædicatione sua de sua hypocrisi, de vitii, et peccatis occultis, qua utpote occulta cordium penetrans, eis detexerat, fuisse reprehensos, qui proinde exacerbati nihil adeo desiderabant quam de Christo sumere vindictam. « Meditantur quidam, » ait idem Salmeron¹, « manus Domini a tergo fuisse revinctas, funeque crassiori medium ejus corpus fuisse circumligatum. Timebant enim ne elaberetur, et rabies in eum atque odium non improbables reddit has cautes las. Dicitur autem cohors, et tribuni, et ministri Judæorum eum ligasse, ut nullus esset, qui tanti facinoris reus esse nollet. » Dionysius Carthusianus similiter hujus catenæ meminit, siquidem in Joannem scribens, ait²: « Fertur quod ferream catenam miserunt in collum ejus; dixerat enim eis Judas: *Ducite caute.* » Et super Lucam scribens, id ipsum his verbis repetit: « Ferream catenam miserunt in collum ipsius, timebant enim ne manus eorum elaberetur, sicut sepe fuit elapsus. » Regius Propheta David in Psalmo xxi de passione Christi in spiritu propheticō disserens, quando hoc captivitatis in horto mysterium representat in persona Redemptoris loquens, dicit³: « Circumdederunt me vituli multi, tauri pingues obsederunt me. Aperuerunt super me os suum sicut leo rapiens et rugiens; et paulo post subdit. Circumdederunt me canes multi, concilium malignantium obsedit me. » Enim vero, quando fera aliqua, in densa quadam sylva magnis cum laboribus et fatigationibus a canibus perquisita, tandem in eorum redigitur potestatem, cum gaudio pariter et rabie, eamdem dentibus suis prosternunt, mordent, convellunt, conculcant, et dilacerant. Et venatores similiter cum gaudio eamdem percutiunt, sauciant, et a canibus agitari sinunt, donec moriatur. Idipsum Isaías in hæc verba vaticinatus fuit⁴: « Lætabuntur coram te, sicut exultant viatores capta præda. Omnes enim capto Christo lætabuntur de præda, et singuli suas de eo sumebant

vindictas. Hi verbi gratia seducti ab odio, alii ab invidia, alii propter interesse, alii ex zelo indiscretō, alii ex adulatioне, ut in principum sese gratiam insinuant, alii denique propter pecuniam, omnes enim certatim vociferabuntur, percutiebant, maledicebant, et blasphemabant illum. « Intuere canes illos trahentes, » inquit Doctor Seraphicus¹, « et Agnum quasi ad victimam mansuetissimum sine resistentia sequi. Unus enim apprehendit, alter ligat, alius insurget, et alius exclamat, alius impellit, alius blasphemat, alius expellit, alius percutit. » Quam differens ab hoc fuit obsequium illud, quod cives Hierosolymitani quadruplo ante ei exhibuerant, quando in signum venerationis, per viam qua venturus credebatur, suas prosternebant vestes, nunc autem illum rap tant inter spinas, tribulos, et saxa difficillimæ via torrentis. Optime dicere poterat Salvator illud Psalmista²: « Concubaverunt me inimici mei, quoniam multi bellantes adversum me. » Didacus Stella ait³: « Respic longam viam, qua Christus postquam captus, ductus est, et quod notatu et inspectu dignus est, quod a ponte usque ad domum Annæ quædam interest acclivis via, ardua et recta nimis, quapropter magna angustia pressus ascendit. » Idem paulo post prædictam assumens similitudinem, ait⁴: « Sicut canes feram insequentes, quidam ictu tangebant, alii infligebant vulnera, maximo conatu, impetu, et clamore in eum opprobria, et convicia conjicentes, Dominum Deum tuum et Redemptorem, semiraptatum, et pulsum trahebant. » Christus celestis sponsus B. Veronice de Binasco sequentem præscripsit meditacionem, inquiens⁵: « Memorare, o filia mea, quo sudore, quave rabie insanentes Judæi vinctum me per montem Oliveti protraxere, unguibus enim pedum meorum tunc caro cessit. Hoc genus itineris utinam ad crimina properantes animadverterent, et mente voluntarent, dicentes: Heu me miserum, et infelicem! Ego his pedibus per scelera curro, at Christus Deus meus in monte Oliveti pedibus crudelissime descendere coactus est, ne iniquitatem viam amplius ingredetur. » Enim vero hanc prædictam Christi captivitatem a Jobo hisce verbis prædictam fuisse existimo⁶: « Insidiati sunt mihi et prævaluerunt, et non fuit, qui referret auxilium. » Etenim civitates fortissimæ nonnumquam per secretam quandam cum traditore intus latente intercipiuntur intelligentiam; sic quoque⁷ Dominus fortis et potens, Dominus potens in prælio, Judæa traditoris opera captivus abductus est, et post traditionem, tandem deuentum est ad violentiam. Unde sacer textus ibidem subiungit: « Quasi rupto muro, et aperta janua, irruerunt super me. » Hæc eadem injuria a Jeremias in Threnis his verbis fuerunt prædictæ¹: « Aperuerunt super te os suum omnes inimici tui, sibi laverunt, et tremuerunt dentibus, et dixerunt: Devorabimus. En ista est dies, quam expectabamus. Tulerunt meditando, inquit²: « Alius pilos capitis alius barbare vellebat. Hic pectori, ille collo manus in jecit. Iste in faciem, alius in collum, atque alius in caput sanctissimum pugnos impingebat. » Blosius quoque ait³: « Benignus et suavis Dominus trahebatur, propellebatur, et blasphemabatur a satellitibus diaboli. »

7. — Verum enim vero ingratus et crudelis hic populus condignam huic sceleri poenam tandem luere debuit, prout Rupertus Abbas observat, inquiens⁴: « Cum dicunt secundum Isaiam⁵: Ubi est, qui eduxit eos de nari cum pastoribus gregis sui. Ubi est qui posuit in medio ejus Spiritum sancti sui, qui eduxit ad dexteram Moysen brachio, Majestatis suæ. » Enim vero abhinc sedecim sæculis nullus inter omnes nationes inventus est populus magis derelictus et prostratus, quam sit populus Judæorum. Ubi enim est modo brachium, et assistentia Dei illius, de quo dicitur⁶: Notus in Judæa Deus, in Israel magnum nomen ejus. Quod si a Deo ab hac sui dejectione liberati efflagitent inquit Rupertus⁷: « Respondebit illis utrumque Majestatis suæ brachium esse ligatum, et idcirco nullum præbitur auxilium. » Porro incarnata Sapientia persecutores suos non solum vitilis, tauri leonibus et canibus, verum etiam apibus assimilat⁸: Circunderunt me sicut apes. Scitisne, quoniam id mysterio fecerit? Tametsi verum sit, quod apes aculeo suo nos pungendo ingentem nobis dolorem inferant, attamen major est poena, quæ post puncturam apibus infligitur, quia dum aculeum suum in vulnere impressum relinquunt, ipsæmet moriuntur. Eodem modo, tametsi Judæi Christo per plurima tormenta et dolores mortem intulerint, hic tamen immortalis et glorirosus resurrexit; et contra vero ipsi Dei iracundiam, et mortem semipaternam incurserunt, unde incomparabiliter major fuit poena, quam ipsi ex morte Christo illata reportarunt, ea quam Christo per totam Passionem intulerunt.

¹ THREN., II, 16. — ² TAULER., de Vit. Pass. — ³ BLOSIUS, Margarit. stir. — ⁴ RUP. ABB., in Joan. — ⁵ ISA., LXIII, 11. — ⁶ Ps. LXXV, 2. — ⁷ RUPERT. ABB., I. XIII in Joan. — ⁸ Ps. CXVII, 12.